

PERSBERICHT

30 september 2016

Rekenhof publiceert Boek 2016 over de Sociale Zekerheid

Het Rekenhof heeft zijn Boek 2016 over de Sociale Zekerheid voorgelegd aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Het onderzoekt daarin de financiële toestand van de sociale zekerheid in 2015 en stelt een aantal onderzoeken voor naar het financieel beheer van de instellingen van de sociale zekerheid en naar de uitvoering van bepaalde beleidslijnen.

Budgettaire en financiële toestand 2015

In hoofdstuk 1 van deel I stelt het Rekenhof de ontvangsten en uitgaven van de sociale zekerheid in 2015 voor en vergelijkt ze met 2014 en 2013.

In 2015 sloot de sociale zekerheid af met een voorlopig saldo van +291,7 miljoen euro.

De geconsolideerde ontvangsten van de Globale Beheren en het RIZIV-Geneskundige Verzorging bedroegen 75.386,9 miljoen euro, d.i. 11,5% minder dan in 2014. De socialezekerheidsbijdragen waren de belangrijkste financieringsbron. De belangrijkste oorzaak voor de daling van de ontvangsten is de vermindering van de staatstoelagen en van de alternatieve financiering. Door de zesde staatshervorming is de alternatieve financiering voor de overgedragen bevoegdheden geschrapt. Ook de bijkomende staatstoelage (die de begrotingen van de sociale zekerheid in evenwicht brengt) is weggefallen. De socialezekerheidsbijdragen blijven ook na de zesde staatshervorming een ontvangst van de Globale Beheren.

In 2015 gaven de Globale Beheren en het RIZIV-Geneskundige Verzorging samen 75.095,2 miljoen euro uit (-11,3%). Het grootste deel daarvan werd besteed aan prestaties aan de sociaal verzekerden. De daling van de uitgaven is het gevolg van de overdracht van bevoegdheden aan de gemeenschappen en gewesten. De uitgaven voor gezinsbijslag zijn volledig weggefallen, terwijl ook bij de prestaties in de gezondheidszorg en de werkloosheidsuitkeringen uitgaven zijn weggefallen. De daling van de andere uitgaven is vooral het gevolg van de overdracht van de bevoegdheid voor de dienstencheques. De daling van de uitgaven voor gezondheidszorgen is het gevolg van de zesde staatshervorming. De daling van de uitgaven voor werkloosheid wordt, behalve door de zesde staatshervorming, vooral verklaard door een lager aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen en een daling van het aantal tijdelijke werklozen als gevolg grotendeels van de begrotingsmaatregelen die in de loop van de laatste jaren zijn genomen.

Op 31 december 2015 vertoonde de kastoestand van de RSZ-Globaal Beheer net zoals in de voorgaande jaren een negatief saldo van -857 miljoen euro, dat van het RSVZ-Globaal Beheer bedroeg +2.736,4 miljoen euro, d.i. 9,6 % meer dan op 31 december 2014.

In hoofdstuk 2 toetst het Rekenhof de gegevens over de uitvoering van de begroting van de RSZ-Globaal Beheer, het RSVZ-Globaal Beheer en het RIZIV-Geneeskundige Verzorging aan de ramingen van de initiële en aangepaste begroting van 2015. Vervolgens licht het de maatregelen toe die de regering heeft genomen bij de opmaak van de initiële en de aangepaste begroting 2015 om de uitgaven te beperken en bijkomende ontvangsten te realiseren. Tot slot besteedt het Rekenhof aandacht aan de verwezenlijkingen op het vlak van de strijd tegen de sociale fraude en aan de werking van de inspectiediensten die bij deze fraudebestrijding zijn betrokken.

Financieel beheer en rekeningen van de OISZ

Deel II van het Boek Sociale Zekerheid gaat in op de overlegging van de rekeningen door de openbare instellingen van sociale zekerheid (OISZ) en op audits die te maken hebben met het financieel beheer van de OISZ.

RJV: Financiering en controle van de bijzondere vakantiefondsen – opvolgingsaudit

Ten gevolge van de vroegere aanbevelingen van het Rekenhof werden in het stelsel van de jaarlijkse vakantie diverse maatregelen genomen voor een kwalitatiever beheer door de bijzondere vakantiefondsen. De maatregelen moeten wel nog grotendeels worden uitgevoerd. Het Rekenhof wijst op enkele mogelijke verbeterpunten in de huidige hervormingsplannen en in het toezicht van de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie op de vakantiefondsen.

DOSZ: Financiële en organisatorische balans op 31 december 2014

De Dienst voor de Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ) behoort sinds 1 januari 2015 tot de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS). Dankzij die fusie kwam er een oplossing voor het gros van de functionele en organisatorische knelpunten bij de DOSZ, maar de financiering van het stelsel van de overzeese sociale zekerheid werd niet grondig aangepakt, hoewel die al decennialang deficitair is.

In de periode 1997-2014 heeft de federale Staat die tekorten opgevangen met 4,98 miljard euro aan subsidies. In de toekomst zal de overheid nog extra over de brug moeten komen (meer dan drie miljard euro) om de contractuele verbintenissen te bekostigen die onder het huidige stelsel zijn aangegaan.

Het Rekenhof benadrukt dat de financiering van het stelsel moet worden herzien om opnieuw tot een evenwicht te komen. Het beveelt aan de berekening van de staatssubsidie bij die gelegenheid te baseren op de begrotingsboekhouding, veeleer dan op de algemene boekhouding. De financiering zal dan beter aansluiten bij de thesauriebehoeften van de overzeese sociale zekerheid.

Vanuit boekhoudkundig oogpunt is de afsluitende balans van de DOSZ met 1,65 miljard euro verhoogd door interne verrichtingen mee te tellen en door een te hoge raming van onroerende goederen in Burundi, wat gepaard gaat met juridische, politieke en organisatorische struikelblokken. Het Rekenhof beveelt aan die onroerende goederen te laten beheren door de FOD Buitenlandse Zaken, zolang er geen oplossing is gevonden voor de bestemming ervan.

Sociale beleidsthema's

In deel III komen een aantal onderzoeken aan bod over specifieke thema's van het sociale beleid.

FOD WASO: Beheer van de administratieve boeten

Bij inbreuken tegen het sociaal recht duurt de procedure om een administratieve geldboete op te leggen in principe minder lang dan een strafvorderingsprocedure. Het opleggen van een administratieve geldboete maakt de sanctie doeltreffender en draagt op die manier meer bij tot de strijd tegen de sociale fraude. De verwerking van de geldboetedossiers door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg (FOD WASO) neemt in de praktijk echter te veel tijd in beslag om doeltreffend te zijn in de strijd tegen de sociale fraude.

Opdat de administratieve boeten doeltreffend zouden zijn in de strijd tegen de sociale fraude, moeten volgens het Rekenhof drie voorwaarden zijn vervuld door de FOD: de procedures van zijn Directie van de Administratieve Geldboeten (DAG) grondig verbeteren, een volledig elektronisch dossier ontwikkelen dat toegankelijk is voor alle actoren en de verwerking ervan merkbaar versnellen.

Voorts stelt het Rekenhof vast dat de regionalisering van bepaalde inbreuken ingevolge de zesde staatshervorming heeft geleid tot een feitelijke straffeloosheid voor sommige overtreeders.

RSVZ: Nieuwe berekening van de sociale bijdragen van de zelfstandigen

Het Rekenhof heeft de nieuwe berekening van de sociale bijdragen van zelfstandigen geëvalueerd, die werd ingevoerd op 1 januari 2015. De nieuwe berekening heeft de ingekohierde sociale bijdragen na één jaar met 43,3 miljoen euro doen toenemen. Het Rekenhof beveelt aan de ontbrekende uitvoeringsbesluiten snel te nemen en de socialeverzekeringsfondsen intenser te monitoren om ervoor te zorgen dat zij hun opdracht van de inning van bijdragen en de verwerking van aanvragen tot verminderde voorlopige bijdragen correct en eenduidig zouden uitvoeren.

FAO: Controle op de geweigerde arbeidsongevallen

Wanneer een verzekeraar of een publieke werkgever een ongeval weigert te aanvaarden als arbeidsongeval, kan het Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO) deze weigering controleren. Het doet dit op basis van steekproeven of klachten van slachtoffers. Het aantal arbeidsongevallen daalt jaar na jaar maar tegelijk stijgt jaarlijks ook het aantal weigeringen. Aangezien bijna 10 % van deze weigeringen onterecht blijken te zijn, meent het Rekenhof dat het FAO er momenteel onvoldoende in slaagt de rechten van de slachtoffers van een

arbeidsongeval te vrijwaren. Het beveelt aan dat het FAO zijn controles meer toespitst op de ongevallen waarvan het waarschijnlijker is dat ze onterecht werden geweigerd.

Opvolging van de aanbevelingen 2014-2015

Deel IV geeft een overzicht van de maatregelen of acties die al dan niet werden ondernomen naar aanleiding van aanbevelingen die het Rekenhof in zijn Boeken 2014 en 2015 had geformuleerd.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het Boek 2016 over de Sociale Zekerheid werd aan het federale parlement bezorgd. Het is samen met de samenvatting en dit persbericht terug te vinden op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be). De vorige Boeken (2010 tot 2015) zijn ook beschikbaar op de website.